

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1767/2022
08.07.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Гордане Цакула, Јелене Ивановић, Бранислава Босиљковића и Данијеле Николић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Миленко Тодоресков, адвокат из ..., против тужене Основне школе „ББ“ ..., коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Зрењанину, ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1118/22 од 23.03.2022. године, у седници одржаној 08.07.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1118/22 од 23.03.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1118/22 од 23.03.2022. године и пресуда Основног суда у Кикинди, Судска јединица у Новом Кнежевцу П1 15/21 од 02.02.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиле да се обавезе тужена да тужилци, за период од 01.12.2017. до 30.11.2020. године, исплати укупан износ од 199.064,88 динара, и то на име накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 117.242,25 динара и на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора износ од 81.822,63 динара, са законском затезном каматом на тај износ и трошковима парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да туженој накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 18.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправке пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Кикинди, Судска јединица Нови Кнежевац П1 15/21 од 02.02.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужилци, за период од 01.12.2017. до 30.11.2020. године, исплати укупан износ од 199.064,88 динара, од чега износ од 117.242,25 динара на име накнаде трошкова за исхрану у току рада са законском затезном каматом обрачунатом на појединачне месечне износе од доспелости до исплате и износ од 81.822,63 динара на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора са законском затезном каматом обрачунатом на појединачне месечне износе од доспелости до исплате, све ближе наведено у том ставу изреке, као и да јој накнади

трошкове парничног поступка у износу од 97.062,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1118/22 од 23.03.2022. године, одбијена је жалба тужене и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, с предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе о праву запослених у основним школама на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11... 18/20) у даљем тексту ЗПП, па је одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је у спорном периоду од 01.12.2017. до 30.11.2020. године била у радном односу код тужене на пословима са коефицијентом за обрачун плате 6,83. У том периоду, тужена је тужили обрачунавала и исплаћивала зараду тако што је основицу коју објављује Влада Републике Србије множила коефицијентом радног места на основу метода обрачуна плате од почетка примене Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), а почев од 2001. године. Пошто је тако добијена висина основне плате у утуженом периоду била нижа од износа минималне зараде, тужена је тужили сваког месеца вршила корекцију плате до износа минималне зараде, па је тужили исплаћивана плата у висини минималне зараде. У листама за обрачун плате тужиле није посебно исказана накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Вештачењем је утврђено да је тужили у утуженом периоду, у недостатку параметара за обрачун тражених трошкова, на основу најповољнијег критеријума у упоредним важећим колективним уговорима у Републици Србији, између осталог Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије, на име накнаде трошкова топлог obroка припадао дневни износ од 250,00 динара бруто, а на име трошкова регреса износ од 75% просечне исплаћене зараде по запосленом у Републици Србији. По мишљењу судског вештака економско-финансијске струке, неисплаћени топли оброк за тужилу у периоду од 01.12.2017. до 30.11.2020. године износи 117.242,25 динара, док неисплаћени регрес у истом периоду износи 81.822,63 динара, укупно 199.064,88 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиле усвојили и тужену обавезали да јој исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду утврђен

вештачењем, са припадајућом каматом, јер су закључили да у износу минималне зараде дефинисаном у члану 111. Закона о раду, не може да буде садржана накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По налажењу нижестепених судова, у ситуацији када је тужена тужилји исплаћивала минималну зараду, следи да тужилји није исплаћен топли оброк и регрес, па је тужена дужна да јој ту накнаду исплати у износу утврђеном вештачењем, правном аналогијом, према критеријумима у упоредним колективним уговорима у Републици Србији за предузећа која се финансирају из буџета, а који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање тужилје.

Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 187. став 3. Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр. 88/2017... 129/2021) прописано је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19) прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3)). Одредбом члана 3. став 1. тог закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. Према одредби члана 4. став 1. наведеног закона, коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а према ставу 2. истог члана коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“ број 21/15 и 27/22), у одредби члана 20. одређује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плата, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом (став 1.), а уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни учинак, мања од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на напред описан начин, исплаћује се у висини минималне зараде (став 2.).

Одредбама члана 118. став 1. тач. 5) и б) Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18), прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, поред осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и за регрес за коришћење годишњег одмора, а ставом 2. овог члана прописано је да висина трошкова из става 1. тачка 5) овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог закона примењују се и

на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено (члан 2. став 2).

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 1) те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у основном образовању.

Према ставу Врховног касационог суда усвојеном на седници Грађанског одељења одржаној 05.07.2022. године, запослени којима се плате исплаћују у висини вредности минималне зараде у јавним службама, као корисницима буџетских средстава, остварују право на накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора по основу рада, применом коефицијента за обрачун и исплату плата у којем је садржан додаток на име тих накнада и саставни је део коефицијента за сваког запосленог.

У конкретном случају, тужиља је запослена у школи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Како је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додаток за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног закона искључује примену одредаба члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду, као и да посебним колективним уговорима за запослене у јавним службама није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. То право није предвиђено ни Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“ број 21/2015), као ни претходно важећим Посебним колективним уговором из 2009. године. Важећим Посебним колективним уговором за запослене у основним и средњим школама је утврђено право запослених на исплату плате у висини минималне зараде, али не и право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора запосленима који примају плату у висини минималне зараде. С обзиром на то да је накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду тужиљи исплаћивана кроз коефицијент за обрачун њене плате, тужиљи не припада право на додатну исплату накнаде ових трошкова коју тужбом потражује, без обзира на чињеницу да јој је плата исплаћивана у висини минималне зараде.

Због свега изложеног, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1. и члана 154. ЗПП припадају у ревизији опредељени трошкови тог поступка на име ангажовања јавног правобранилаштва, на основу

одредбе члана 162. ЗПП, у износу од 18.000,00 динара, одмерени применом важеће Адвокатске тарифе („Службени гласник РС“ број 37/21 од 14.04.2021. године).

Из тих разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Катарина Манојловић Андрић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић